

BURHANIYE TİCARET ODASI
BURHANIYE CHAMBER OF COMMERCE

ROMANYA ÜLKE RAPORU 2018

GENEL BİLGİ

Resmi Adı	Romanya
Nüfus	19,5 milyon
Dil	Romence. Ayrıca yaygın olarak İngilizce, Fransızca, İtalyanca ve Almanca
Din	Ortodoks (%87), Protestan (%6,8) Katolik (%5,6), Diğer (%0,6)
Yüzölçümü	238.391 Km2
Başkent	Bükreş
Başlıca Şehirleri	Bükreş, Yaş (Iasi) , Timisoara, Köstence (Constanta), Cluj-Napoca, Craiova, Galati, Braşov
Cumhurbaşkanı	Klaus Iohannis
Başbakan	Viorica Dancila
Para Birimi	Lei

Kaynak: The Economist Intelligence Unit

COĞRAFİ KONUM

Asya, Avrupa ve Ortadoğu'nun kavşak noktasında, Tuna Nehri ve Karadeniz yakınlarında yer alan Romanya, coğrafi yerleşim açısından oldukça stratejik bir konuma sahiptir. Büyük bir ekonomik potansiyeli elinde bulunduran ülke, gelişmiş sanayii ve tarım alanlarının yanı sıra zengin doğal kaynakları açısından da oldukça şanslıdır.

19,5 milyonluk nüfusu ve 238.391 kilometrekarelik yüzölçümü ile Avrupa'nın güney doğusunda yer alan Romanya, Bulgaristan (608 km), Macaristan (443 km), Moldova (450 km), Sırbistan (476 km) ve Ukrayna (531 km) ile sınıra sahiptir.

Başkenti Bükreş olan ülkenin diğer önemli şehirleri Köstence, Yaş, Timisoara, Cluj-Napoca, Galati, Braşov ve Craiova'dır.

 GSYİH (Milyon \$) 245.590 (IMF, 2018)	 KBGSYİH (\$) 12.575 (IMF, 2018)	 Büyüme Oranı (%) 5,1 (IMF, 2018)
 Nüfus 19.529.000 (IMF, 2018)	 Yüzölçümü (km²) 238.391	 Başkent Bükreş

SİYASİ VE İDARİ YAPI

Romenler, diğer Latin ulusları gibi M.S. ilk 1 000 yıl içinde ortaya çıkmış ve Trakyalı ataları olan Hint-Avrupa köklü "Dacia"lılar ile aynı bölgede yaşamışlardır. Bugün Romenler Doğu Roma dünyasının yegâne temsilcisidir ve Romence de İspanyolca, İtalyanca ve Fransızcanın yanında başlıca Latin kökenli dillerden birisidir.

İlk kez 1859 yılında Wallachia ve Moldavia Prenslüklerinin birleşmesi ile doğan Romen ulus devleti, 400 yıl kadar Osmanlı egemenliğinde kalmış ve 1878 yılında resmi bağımsızlığını ilan ederek üç yıl sonra da bir krallık haline gelmiştir. Ancak söz konusu krallık, Romen nüfusun sadece bir kısmını kapsamış, 3 milyon kişi Macaristan yönetimindeki Transilvanya'da, 2 milyon kişi Rusya kontrolündeki Bessarabia'da ve küçük gruplar da Bulgaristan'a ait bulunan Dobruca bölgesinde kalmışlardır. Krallığın, Romanyalıların tamamını bir yönetim altında toplama hedefi, ancak I. Dünya Savaşı'nın ardından 1918 yılında Transilvanya, Bessarabia, Bukovina ve güney Dobruca bölgelerinin Romanya ile birleşmesi ile gerçekleştirilmiştir.

Böylelikle ülke bir anda iki misli büyümüş, ancak bu yeni bölgelerin ekonomik gelişmesi, ya da tam anlamıyla entegre olması sağlanamamıştır.

II. Dünya Savaşı sonrası ülke, diğer Orta ve Doğu Avrupa ülkeleri gibi Sovyet egemenliği altına girerek komünist rejimi benimsemiştir. 1945 yılında Sovyetler Birliği destekli Romanya Komünist Partisi (RCP) yönetimi ele geçirmiş, 1947 yılı sonunda da Kral Michael tahttan çekilerek ülke Romanya Halk Cumhuriyeti adını almıştır.

1950'li yıllarda Moskova ile bağları zayıflasa da, Gheorghe Gheorghiu-Dej yönetimindeki RCP, Stalinist ekonomi politikalarının tamamını uygulamıştır. 1965 yılında yönetimi devralan Nikolae Çavuşesku (Ceaurescu) devlet konseyi başkanı olmuş, ülkenin adı Romanya Sosyalist Cumhuriyeti olarak değişmiştir. Gizli polis teşkilatının da desteğiyle Çavuşesku olağanüstü bir kişisel güç kazanmış, özellikle 1980'li yılların sonlarına doğru ülke yönetiminin bütün kilit noktalarına Çavuşesku'nun aile üyeleri ve arkadaşları yerleştirilmiştir.

Doğu Avrupa ülkelerinde komünist rejimlerin sarsıldığı 1989 yılı sonlarında, ülkenin Timoşoara kentinde rejime karşı ilk tepkiler başlamış, bastırılan gösterilerin Bükreş'e sıçraması ile birlikte olaylar hızla gelişmiş, 25 Aralık 1989'da Nikolae Çavuşesku ile eşi idam edilmiştir.

Tüm ülkeye yayılan ayaklanmalar sonucu, Ulusal Kurtuluş Cephesi (National Salvation Front) sosyalist rejime son vermiş, 1990 yılında da serbest seçimler yapılarak ülkede çok partili demokratik sisteme geçilmiştir. Romanya, halen çok partili parlamenter sistem ve Senato ile Millet Meclisinden oluşan iki meclis ile yönetilen demokratik bir Cumhuriyettir.

NÜFUS VE İŞGÜCÜ YAPISI

1990 yılından beri, gerek dışarıya göç, gerekse artan ölüm ve azalan doğum oranları nedeniyle, Romanya'nın nüfusu sürekli azalma kaydetmiştir. 1990 yılında 23,21 milyon kişi olan ülke nüfusu, 2018 yılında 19,5 milyon kişiye kadar düşmüştür.

Ülkenin nüfus azalışında doğal sebeplerin yanı sıra göç de önemli bir faktörü oluşturmaktadır. Nüfusun azalmış olmasına, yurtdışına çalışmaya gidenlerin önemli ölçüde sebep olduğu tahmin edilmektedir. Diğer taraftan Uluslararası Göç Örgütü, yurtdışında çalışmakta olan Romen sayısını 2 milyon kişi olarak belirtmektedir ki bu rakam da yetişkin nüfusun yaklaşık %10'luk kısmına karşılık gelmektedir. 1990'lı yıllarda başlayan dış göçün başlangıçtaki hedef ülkeleri Yugoslavya ve Polonya gibi Doğu Avrupa ülkeleri iken bugün Almanya, İtalya, İspanya gibi Batı Avrupa ülkeleri ve İsrail en fazla tercih edilen yabancı ülkeler haline gelmiştir.

Ülkenin nüfusunun %89,5'i Romenlerden oluşmaktadır. Ülkede resmi olarak Macarlar (%6,6), Çingeneler (%2,5) ve Almanlar (%0,5) da dâhil olmak üzere 13 azınlık grubu mevcuttur.

Romanya halkının yaklaşık %96'sı okur-yazardır. Nüfusun ortalama yaşı 39,7 olan Romanya, Batı Avrupa ülkelerine göre daha genç bir nüfusa sahiptir. Bununla beraber, azalan doğum oranı, bu durumun değişeceğine ve gelecek 10 yılın sonuna doğru, ülkedeki yaşlı nüfusun çalışma yaşındaki nüfusa bağımlılık oranının yükseleceğine işaret etmektedir. Ülkede 14 yaş altı nüfusta azalma gözlenirken, 65 yaş üstü nüfus ise artmaktadır. Bu durumun, emeklilik, sosyal sigorta ve sağlık sistemi üzerinde bir baskı oluşturmaları beklenmektedir.

Komünist sistemin yıkılmasının ardından, ülkenin işgücü yapısı ve büyüklüğü de önemli ölçüde değişiklik göstermiştir. Özellikle 1990'lı yıllarda kayıt dışı ekonominin büyümesi ile işgücü ile ilgili güncel ve doğru bilgi temin etmek ve bu bilgileri yorumlamak zorlaşmıştır.

İşsizler, emekliler, kırsal kesimde çalışan ücretliler, düşük ücretli işlerde çalışıp büyük kentlerde yaşayan büyük aileler ile Moldova sınırındaki bölgelerde ve daha az gelişmiş olan kuzeydoğu bölgelerinde yaşayan kesimler, ülkede yoksulluktan en fazla zarar gören nüfusu oluşturmaktadır. Önümüzdeki dönemde diğer AB ülkelerine yönelik göçün tahmin edilememesi işgücü ile ilgili olarak belirsizlik yaratmaktadır.

GENEL EKONOMİK DURUM

Temel Ekonomik Göstergeler

	2016a	2017a	2018b	2019b	2020b	2021b	2022b	2023b
GSYİH (Cari Fiyatlar -milyar \$)	187,81	211,32	245,59	265,27	286,11	306,55	328,28	350,58
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar -%)	4,82	7	5,1	3,5	3,1	3,1	3,1	3,1
Kişi Başına Düşen GSYİH (Cari Fiyatlar - \$)	9 504	10 757	12 575	13 665	14 828	15 987	17 230	18 521
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	-1,56	1,34	4,65	3,07	3,09	3,1	3,1	3,1
Nüfus (milyon)	19,76	19,64	19,53	19,41	19,3	19,18	19,05	18,93
Cari İşlemler Dengesi (milyar \$)	-3,88	-7,3	-9,19	-9,81	-10,29	-11,18	-11,56	-12,39

Kaynak: IMF, Nisan 2018, a Gerçekleşen, b Tahmin

Avrupa'nın güney doğusunda yer alan ve Polonya'nın ardından Orta ve Doğu Avrupa'nın en büyük ikinci pazarı durumunda olan Romanya'da, sanayileşme sürecine girilmesiyle birlikte güçlü bir kırsal göç gerçekleşmiştir

II. Dünya Savaşı'ndan ağır yaralarla çıkan Romanya, ekonomisini kaldırmak için büyük bir mücadele dönemine girmiştir. Aralık 1989 Devrimi'nden sonra serbest piyasa sistemine adapte olmaya başlayan Romanya, iktisadi gelişme amacıyla dış ticarete önem vermiştir. Ayrıca, yine bu amaçla pek çok reformlar yapılmıştır.

Kısa sürede hisselerinin çoğu devlet kontrolü altında bulunan bütün kuruluşların hızlı ve şeffaf bir biçimde özelleştirilmesi ve vatandaşların hayat standardının yükseltilmesi yönünde politikalar uygulamaya konulmuştur. Bu reformlar özellikle, IMF, Dünya Bankası ve Avrupa Birliği gibi uluslararası oluşumlar tarafından desteklenmiştir. Bu önemli gelişmelerle beraber 1 Ocak 2007 itibarıyla ülkenin Avrupa Birliği tam üyesi olması, Romanya'yı Avrupa'nın cazip ülkelerinden biri haline getirmiştir.

Ülke ekonomisinin karşı karşıya olduğu çeşitli problemler bulunmaktadır. Ülkede kayıt dışı ekonominin büyük olması, vergi sistemine düşük oranda katkı sağlayabilen kırsal nüfusun yüksek olması, vergilerin düzenli olarak toplanamaması gibi sorunlardan dolayı vergi gelirleri yeterli düzeye ulaşamamaktadır.

Bu nedenle eğitim, sağlık, refah, altyapı ve güvenlik harcamaları yeterli düzeyde gerçekleştirilememektedir. Romanya Doğu Avrupa ülkeleri arasında en düşük kişi başı gelire, çevre standartları açısından en düşük seviyeye, en yüksek ödenmemiş vergi borçlarına ve en düşük eğitim harcamasına sahiptir. Ülkenin Euro Bölgesi ile kurmuş olduğu sıkı ticari ve mali bağlar, ekonomisini bu bölgedeki gelişmelere karşı riskli hale getirmektedir.

Romanya'nın AB fonlarından faydalanma miktarının önümüzdeki dönemde diğer yıllara göre daha fazla olması beklenmektedir. Bu durumun da ülke ekonomisinde olumlu bir etki yaratacağı tahmin edilmektedir. 2014- 20 yılları için Romanya'nın kullanabileceği fon miktarı 22 milyar € düzeyindedir. Ayrıca tarım sektörü için fon miktarı ise 17,5 milyar €'dur.

2018 yılında %4,7 olan tüketici fiyatlarındaki yıllık ortalama enflasyon oranının 2019 yılında %3,1 olacağı tahmin edilmektedir.

2017 yılında sabit fiyatlara göre %7 oranında büyüyen GSYH'nin, 2018 yılında %5,1 oranında büyüme ve 2019 yılında ise %3,5 oranında artarak 265,3 milyar \$ olması beklenmektedir.

Romanya ihracatının %70'inden fazlasını AB'ne gerçekleştirmektedir. Banka varlıklarının yaklaşık % 82'si AB ülkelerinde yerleşik bankalara aittir. AB'nde yaşanan kriz Rumen ekonomisini etkilemeye devam etmekte, yabancı firmaların Romanya'da yatırım gerçekleştirme konusunda çekimser kalmaktadırlar. Ülkenin 2017-2020 döneminde ise ortalama büyüme oranının % 3,4 civarında olması öngörülmektedir.

DIŞ TİCARET

Dış Ticaret Göstergeleri (Milyon Dolar)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
İhracat	49.413	61.339	57.904	65.881	69.878	60.605	63.540	70.758
İthalat	62.007	74.663	70.259	73.452	77.889	69.858	74.551	85.477
Hacim	111.420	136.002	128.163	139.333	147.767	130.463	138.091	156.235
Denge	-12.594	-13.324	-12.355	-7.570	-8.011	-9.253	-11.011	- 14.719

Kaynak: TradeMap

İhracatında Başlıca Ürünler

İhraç Ettiği Başlıca Ürünler (1.000 Dolar)

GTİP	ÜRÜNLER	2015	2016	2017
	GENEL TOPLAM	60.605.048	63.581.004	70.757.759
8708	Karayolu taşıtları için aksam, parça ve aksesuarlar	4.950.698	5.918.697	7.378.358
8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	3.648.104	4.166.708	4.327.596

8703	Binek otomobilleri ve esas itibariyle insan taşımak üzere imal edilmiş diğer motorlu taşıtlar (yarış arabaları dahil)	3.233.009	3.178.557	3.382.619
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	2.022.410	1.792.473	2.086.576
8537	Elektrik kontrol, dağıtım tabloları, panolar, konsollar, kabinler, diğer mesnetler ve sayısal kontrol cihazları	1.383.064	1.847.276	1.809.841
9401	Oturmaya mahsus mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	1.523.677	1.597.744	1.608.563
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	1.377.807	1.440.942	1.517.445
1001	Buğday ve mahlut	769.342	1.264.071	1.139.497
8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	1.118.443	1.178.011	1.124.559
8414	Hava veya vakum pompaları, hava veya diğer gaz kompresörleri, fanlar, aspiratörü olan havalandırmaya mahsus davlumbazlar	1.015.583	1.044.944	1.033.648
8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı (anahtarlar, röleler, sigortalar, fişler, kutular vb)	735.351	772.416	899.433
1005	Mısır	1.066.701	773.834	827.638
8482	Her nevi rulmanlar	740.949	754.673	825.954
3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	887.921	721.250	791.956
2402	Tütün/tütün yerine geçen maddelerden purolar, sigarillolar ve sigaralar	1.018.345	820.669	744.205
8407	Kıvılcım ile ateşlemeli içten yanmalı doğrusal veya döner pistonlu motorlar (patlamalı motor)	573.131	582.211	731.060
8413	Sıvılar için pompalar (ölçü tertibatı olsun olmasın) ve sıvı elevatörleri	457.516	526.679	714.377
9403	Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	619.450	669.589	686.996
9032	Otomatik kontrol ve ayar alet ve cihazları	246.392	419.356	678.862
9029	Devir, üretim sayaçları, taksimetreler, milometreler, pedometreler,vb.; hız göstergeleri ve takometreler; stroboskoplar	150.400	194.844	677.409
1205	Rep veya kolza tohumları	333.309	609.325	675.947
6403	Dış tabanı kauçuktan, plastik maddeden, tabii veya terkip yoluyla elde edilen köseleden ve yüzü deriden olan ayakkabılar	714.828	692.150	671.684

8901	Yolcu gemileri, gezinti gemileri, feribotlar, yük gemileri, mavnalar ve insan veya yük taşımaya mahsus benzeri gemiler	755.466	714.209	642.207
8516	Elektrikli su ısıtıcıları, elektrotermik cihazlar, ortam ısıtıcıları, saç ve el kurutucuları, ütüler, rezistanslar	482.018	550.469	641.831
8512	Motorlu taşıtlar, bisiklet, motosikletlerde için aydınlatma veya işaret cihazları, cam siliciler vb. tertibat	422.936	563.190	619.029
6203	Erkekler ve erkek çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, pantolon, tulum ve şort (yüzme kıyafeti hariç)	613.807	617.936	612.458
6204	Kadınlar ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, elbise, etek, pantolon etek, vb.(yüzme kıyafetleri hariç)	695.877	656.969	610.345
1206	Ayçiçeği tohumu	501.953	539.204	597.932
4407	Uzunlamasına kesilmiş, biçilmiş ağaç; kalınlık > 6 mm	697.556	535.751	530.494
7208	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde ürünleri (genişlik $\geq$ 600 mm) (sıcak haddelenmiş) (kaplanmamış)	463.367	422.554	525.483
7304	Demir (dökme demir hariç) ve çelikten ince ve kalın borular ve içi boş profiller (dikişsiz)	545.634	410.559	517.300
8409	Sadece veya esas itibariyle 84.07 veya 84.08 pozisyonlarındaki motorların aksam ve parçaları	401.448	452.339	473.732
4410	Ağaçtan ve diğer odunsu maddelerden yonga levha, oriented strand board (OSB), vb. levhalar	426.468	422.343	464.757
8418	Buzdolapları, dondurucular ve diğer soğutucu ve dondurucu cihazlar ve ısı pompaları	391.624	393.755	455.120
6406	Ayakkabı aksamı, iç taban, topuk rampası, getr, tozluk, dizlik vb. ve bunların aksamı	351.186	373.402	401.846
8479	Kendine özgü bir fonksiyonu olan diğer makinalar ve mekanik cihazlar	353.020	366.026	390.285
4016	Sertleştirilmemiş vulkanize kauçuktan diğer eşya	320.166	346.223	375.234
3926	Plastikten diğer eşya	245.951	291.625	357.470
8538	Esas itibariyle 85.35, 85.36 veya 85.37 pozisyonlarında yer alan cihazlarda kullanılmaya uygun aksam ve parçalar	239.875	255.724	339.754
7326	Demir veya çelikten diğer eşya:	288.918	322.749	333.492

Kaynak: TradeMap

İthalatında Başlıca Ürünler

İthal Ettiği Başlıca Ürünler (1.000 Dolar)

GTİP	ÜRÜNLER	2015	2016	2017
	TOPLAM İTHALAT	69.857.682	74.604.617	85.477.183
8708	Karayolu taşıtları için aksam, parça ve aksesuarlar	2.820.238	2.998.408	3.332.728
2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	2.518.047	2.298.563	3.057.368
3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	2.400.485	2.561.163	2.746.372
8703	Binek otomobilleri ve esas itibariyle insan taşımak üzere imal edilmiş diğer motorlu taşıtlar (yarış arabaları dahil)	1.452.410	1.879.830	2.228.589
8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	1.487.440	1.666.537	1.944.219
8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	1.559.844	1.673.960	1.761.659
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	1.209.988	1.017.322	1.451.347
8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı (anahtarlar, röleler, sigortalar, fişler, kutular vb.)	1.049.078	1.202.701	1.336.555
8542	Elektronik entegre devreler	840.752	1.014.152	1.199.649
3926	Plastikten diğer eşya	764.855	867.583	978.959
7326	Demir veya çelikten diğer eşya:	612.128	657.808	750.454
8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak.	631.236	650.864	703.005
8538	Esas itibariyle 85.35, 85.36 veya 85.37 pozisyonlarında yer alan cihazlarda kullanılmaya uygun aksam ve parçalar	594.647	614.859	701.853
8414	Hava veya vakum pompaları, hava veya diğer gaz kompresörleri, fanlar, aspiratörü olan havalandırmaya mahsus davlumbazlar	609.555	558.158	618.470
8701	Traktörler	573.465	713.282	605.059
0203	Domuz eti (taze, soğutulmuş veya dondurulmuş)	327.996	380.264	541.920
8409	Sadece veya esas itibariyle 84.07 veya 84.08 pozisyonlarındaki motorların aksam ve parçaları	380.983	430.792	526.313
8413	Sıvılar için pompalar (ölçü tertibatı olsun olmasın) ve sıvı elevatörleri	436.415	444.737	520.230

8528	Monitörler ve projektörler, televizyon alıcı cihazları	360.673	461.159	509.889
8534	Baskı devreler	336.895	440.796	495.284
8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	427.735	540.106	484.348
3808	Haşarat öldürücü, dezenfekte edici, zararlıları yok edici, sürgünleri önleyici, bitkilerin büyümesini düzenleyici ürünler	360.516	391.895	471.490
7210	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde mamulleri, genişliği 600 mm veya daha fazla olanlar (kaplanmış olanlar)	357.542	380.999	471.297
8482	Her nevi rulmanlar	287.429	342.488	460.354
8479	Kendine özgü bir fonksiyonu olan diğer makinalar ve mekanik cihazlar	432.641	425.888	458.451
3002	İnsan kanı, hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. Ürünler	341.633	341.409	455.199
7408	Bakır teller	473.803	431.245	445.916
8481	Borular, kazanlar, tanklar, depolar ve benzeri diğer kaplar için musluklar, valfler (vanalar) ve benzeri cihazlar	422.933	416.849	439.580
7318	Demir veya çelikten vidalar, civatalar, somunlar, tirfonlar, perçin çivileri, pimler, kamalar, rondelalar vb. eşya	322.085	347.053	433.086
8302	Adi metallerden donanım, tertibat vb. eşya (mobilya, kapı, pencere, bavul, askılık vb. için)	318.453	354.538	428.408
3907	Poliasetaller, diğer polietilerler, epoksi reçineler, polikarbonatlar, alkit reçineler, polialiestlerler, vb. (ilk şekilde)	346.480	352.586	421.902
4107	Sığır (buffalo dahil) ve atların dabalılanmış ve ileri derecede hazırlanmış post ve deri ve kösesi	419.466	395.002	415.797
4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	351.006	371.754	413.167
8408	Sıkıştırma ile ateşlemeli içten yanmalı pistonlu motorlar (dizel ve yarı dizel)	396.548	406.266	406.103
8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertörler (örneğin; redresörler) ve endüktörler	386.135	366.599	394.115
8411	Turbojetler, turbopropellerler ve diğer gaz türbinleri	342.657	433.698	393.065
6406	Ayakkabı aksamı, iç taban, topuk rampası, getr, tozluk, dizlik vb. ve bunların aksamı	369.166	372.767	388.922
9403	Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	277.350	335.839	384.686
8483	Transmisyon milleri, kranklar; yatak kovanları ve mil yatakları; dişliler ve sistemleri; vidalar; dişli kutuları volan vb.	288.634	323.214	374.252

8541	Diyodlar, transistörler vb. yarı iletken tertibat; ışık yayan diyodlar; monte edilmiş piezo elektrik kristaller	293.157	325.791	368.055
------	---	---------	---------	---------

Kaynak: TradeMap

Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticareti

Başlıca Ülkeler İtibarı ile İhracat (1.000 Dolar)

Sıra	Ülkeler	2015	2016	2017	Toplamdaki Pay %
	TOPLAM İHRACAT	60.605.048	63.581.004	70.757.759	100.0
1	Almanya	11.969.665	13.675.875	16.235.328	22,9
2	İtalya	7.561.315	7.400.000	7.853.383	11,1
3	Fransa	4.124.736	4.589.081	4.773.512	6,7
4	Macaristan	3.259.095	3.295.009	3.318.925	4,7
5	İngiltere	2.641.621	2.754.668	2.881.162	4,1
6	Bulgaristan	2.021.623	2.047.435	2.336.725	3,3
7	Türkiye	2.391.440	2.017.277	2.325.767	3,3
8	Polonya	1.624.566	1.832.343	2.216.772	3,1
9	İspanya	1.754.432	1.905.571	2.129.821	3
10	Çek Cum.	1.515.417	1.677.449	2.019.557	2,9
11	Hollanda	1.534.989	1.608.088	1.822.070	2,6
12	Avusturya	1.519.294	1.507.730	1.647.831	2,3
13	Belçika	1.092.192	1.219.957	1.411.800	2
14	Rusya	1.102.410	1.077.221	1.246.944	1,8
15	Slovakya	1.068.055	1.109.931	1.207.118	1,7

Kaynak: Trade Map

Başlıca Ülkeler İtibarı ile İthalat (1.000 Dolar)

Sıra	Ülkeler	2015	2016	2017	Toplamdaki Pay %
	TOPLAM İTHALAT	69.857.682	74.604.617	85.477.183	100.0
1	Almanya	13.846.873	15.291.038	17.047.438	19,9
2	İtalya	7.619.965	7.666.053	8.482.558	9,9
3	Macaristan	5.552.453	5.601.779	6.380.060	7,5
4	Polonya	3.384.117	3.833.351	4.654.068	5,4
5	Fransa	3.905.156	4.135.602	4.518.517	5,3
6	Çin	3.205.017	3.818.301	4.269.666	5
7	Hollanda	2.798.509	3.062.011	3.437.592	4
8	Türkiye	2.535.889	2.836.702	3.363.881	3,9
9	Avusturya	2.690.976	2.662.807	2.836.301	3,3
10	Rusya	2.207.503	2.189.118	2.802.991	3,3
11	Çek Cum.	1.992.112	2.109.532	2.458.802	2,9
12	Bulgaristan	2.064.022	2.322.634	2.434.065	2,8
13	İspanya	1.786.142	2.035.505	2.301.265	2,7
14	Slovakya	1.582.131	1.746.902	2.022.433	2,4
15	Belçika	1.602.735	1.741.468	1.991.339	2,3

Kaynak: Trade Map

TÜRKİYE İLE TİCARET

Genel Durum

Türkiye-Romanya Dış Ticaret Seyri (Milyon Dolar)

YIL	İhracat	İthalat	Hacim	Denge
2004	1.235	1.7	2.935	-465
2005	1.785	2.286	4.071	-501
2006	2.35	2.669	5.019	-319
2007	3.644	3.113	6.757	531
2008	3.987	3.548	7.535	439
2009	2.216	2.258	4.474	-42
2010	2.599	3.449	6.048	-850
2011	2.878	3.801	6.680	-922
2012	2.497	3.236	5.733	-739
2013	2.616	3.593	6.209	-977
2014	3.008	3.363	6.371	-355
2015	2.817	2.600	5.417	217
2016	2.672	2.196	4.868	476
2017	3.141	2.480	5.621	661
2017 (Ocak-Temmuz)	1.705	1.395	3.100	310
2018 (Ocak-Temmuz)	2.228	1.670	3.898	557

Kaynak: TÜİK

Türkiye'nin Romanya'ya İhracatında Başlıca Ürünler (1.000 Dolar)

GTİP No.	Ürünler	2015	2016	2017	2016/2017 % Değişim
	Genel Toplam	2.815.642	2.671.249	3.140.933	18
1 8708	Kara taşıtları için aksam, parçaları	171.166	161.991	176.167	8.8
2 8408	Dizel, yarı dizel motorlar (hava basıncı ile ateşlenen, pistonlu)	109.039	170.129	159.999	-6
3 7306	Demir/çelikten diğer tüpler, borular, içi boş profiller	67.561	73.253	126.293	72
4 8703	Otomobil, steysin vagonlar, yarış arabaları	48.474	69.729	95.229	37
5 8407	Alternatif-rotatif kıvılcım ateşlemeli, içten yanmalı motorlar	34.640	55.481	75.477	36

6	7214	Demir/çelik çubuklar (sıcak haddeli, dövülmüş, burulmuş, çekilmiş)	20.169	14.967	56.685	279
7	7326	Demir/çelikten diğer eşya	28.941	38.060	52.009	37
8	7208	Demir/çelik sıcak hadde yassı mamulleri-genişlik 600mm. Fazla	40.605	35.674	50.003	40
9	8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	28.220	36.995	49.636	34
10	7210	Demir/çelik yassı mamul, kaplı, sıvanmış (600mm. Den geniş)	24.768	36.811	47.778	30
11	7113	Kıymetli metaller ve kaplamalarından mücevherci eşyası	21.862	33.355	46.077	38
12	8418	Buzdolapları, dondurucular, soğutucular, ısı pompaları	36.973	44.327	44.361	0.1
13	7225	Alaşımlı çeliklerden yassı hadde mamulü (genişlik 600mm.den çok)	16.885	11.332	44.167	290
14	7322	Isıtması elektrikle olmayan demir-çelik radyatör, jeneratörler	29.949	33.696	43.995	31
15	6006	Diğer örme mensucat	46.101	44.514	40.542	-9
16	0805	Turunçgiller (taze/kurutulmuş)	34.152	43.337	39.962	-8
17	0702	Domates (taze/soğutulmuş)	16.160	25.563	38.659	51
18	8302	Adi metallerden donanım, tertibat vb. Eşya	33.937	33.991	36.509	7
19	5407	Sentetik iplik, monofil, şeritlerle dokumalar	44.448	44.217	36.401	-18
20	3920	Plastikten diğer levha, yaprak, pelikül ve lamalar	30.978	31.121	35.656	15
21	8528	Televizyon alıcıları, video monitörleri ve projektörler	15.665	31.791	33.199	4
22	8450	Çamaşır yıkama makineleri	18.349	29.050	32.310	11
23	8403	Buhar kazanları dışında kalan merkezi ısıtma kazanları	26.258	22.969	31.563	37
24	0709	Diğer sebzeler (taze/soğutulmuş)	13.228	21.714	28.458	31
25	8702	Toplu halde yolcu taşımağa mahsus motorlu taşıtlar	12.532	19.679	27.463	40
26	9401	Oturmaya mahsus mobilyalar, aksam-parçaları	21.099	26.637	24.789	-7
27	3926	Plastikten diğer eşya	20.177	21.879	24.047	10
28	8544	İzole edilmiş tel, kablo; diğer izole edilmiş elektrik iletkenleri; fiber optik k	14.530	17.344	23.861	38
29	7408	Bakır teller	26.398	15.685	23.832	52
30	5702	Dokunmuş halılar, yer kaplamaları (kilim, sumak, karaman vb.)	18.257	20.273	22.248	10
31	7321	Demir-çelik soba, ocak, ızgara, ocak, mangal vb. Ev eşyası	17.716	24.583	21.753	-12
32	8516	Elektrikli su ısıtıcıları, elektrotermik cihazlar (şofbenler)	10.113	14.953	21.417	43

33	9403	Diğer mobilyalar vb. Aksam, parçaları	14.138	18.208	21.101	16
34	5516	Devamsız suni liften dokumalar (ağırlıkça %85 < suni)	25.902	23.752	20.500	-14
35	4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	13.084	16.293	19.675	21
36	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	5.153	5.584	19.087	242
37	3402	Yıkama, temizleme müstahzarları-sabunlar hariç	14.456	16.351	19.055	17
38	7216	Demir/alaşımsız çelikten profil	17.144	24.421	18.834	-23
39	2402	Tütün/tütün yerine geçen maddelerden purolar, sigarillolar ve sigaralar	1.889	2.379	18.410	674
40	4016	Vulkanize kauçuktan diğer eşya	15.189	18.919	18.348	-3

Kaynak: Trademap

Türkiye'nin Romanya'dan İthalatında Başlıca Ürünler (1.000 Dolar)

GTİP No.	Ürünler	2015	2016	2017	2016/2017 % Değişim
	Genel Toplam	2.599.852	2.195.728	2.480.204	13
1	8703 Otomobil, steysin vagonlar, yarış arabaları	384.353	281.420	253.891	-10
2	7204 Demir/çelik döküntü ve hurdaları, bunların külçeleri	149.884	107.583	187.993	75
3	8708 Kara taşıtları için aksam, parçaları	121.843	140.594	186.550	33
4	7208 Demir/çelik sıcak hadde yassı mamulleri-genişlik 600mm. Fazla	207.591	161.225	145.650	-10
5	2710 Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	220.168	94.096	119.122	27
6	4011 Kauçuktan yeni dış lastikler	72.750	98.574	115.893	18
7	8407 Alternatif-rotatif kıvılcım ateşlemeli, içten yanmalı motorlar	78.266	105.931	112.370	6
8	3305 Saç müstahzarları	65.988	68.373	71.621	5
9	7209 Demir/çelik yassı mamul, soğuk haddelenmiş kaplanmış (600mm. Den geniş)	36.957	35.333	57.007	61
10	1005 Mısır	54.476	18.603	56.650	205
11	8418 Buzdolapları, dondurucular, soğutucular, ısı pompaları	38.972	43.318	55.938	29
12	0102 Canlı sığır	0	0	45.870	100
13	8512 Kara taşıtlarının aydınlatma, sinyal vb. tertibatı, cihazları	18.325	22.426	40.292	80
14	8544 İzole edilmiş tel, kablo; diğer izole edilmiş elektrik iletkenleri; fiber optik k	40.635	39.954	35.648	-11

15	4016	Vulkanize kauçuktan diğer eşya	33.032	32.888	35.601	8
16	8516	Elektrikli su ısıtıcıları, elektrotermik cihazlar (şofbenler)	29.404	34.749	34.371	-1
17	4410	Yonga pano vb. Levhalar	40.848	29.658	33.374	13
18	7108	Altın (ham, yarı işlenmiş, pudra halinde)	85.554	68.940	32.560	-53
19	4411	Lif levha, orta yoğunlukta	50.643	32.495	28.077	-14
20	8414	Hava-vakum pompası, hava/gaz kompresörü, vantilatör, aspiratör	21.022	24.683	25.862	5
21	7216	Demir/alaşımsız çelikten profil	25.698	36.410	22.881	-37
22	8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı	17.767	17.537	21.783	24
23	7606	Alüminyum sac, levha ve şeritler, kalınlık>0, 2mm	14.331	16.041	21.008	31
24	8409	İçten yanmalı, pistonlu motorların aksam-parçaları	12.906	16.120	20.922	30
25	9401	Oturmaya mahsus mobilyalar, aksam-parçaları	29.704	16.186	20.644	28
26	1001	Buğday ve mahlut	22.944	5.810	20.387	251
27	1206	Ayçiçeği tohumu	22.730	37.182	19.987	-46
28	9029	Diğer (devir, üretim, mesafe, hız vb.) Sayaçlar	3.061	14.623	19.845	36
29	8501	Elektrik motorları, jeneratörler	11.246	14.270	19.347	36
30	8525	Radyo/televizyon yayını için verici cihazlar; televizyon, dijital, görüntü kaydeden	99	4.724	19.300	309
31	3902	Propilen ve diğer olefinlerin polimerleri (ilk şekillerde)	18.368	7.415	17.332	134
32	7304	Demir/çelikten (dökme hariç)dikişsiz tüp, boru, içi boş profil	9.954	12.274	16.198	32
33	8413	Sıvılar için pompalar, sıvı elevatörleri	11.488	12.708	16.196	27
34	2815	Sodyum hidroksit (kostik soda) potasyum hidroksit (kostik potas)	11.210	15.828	15.677	-1
35	5503	Sentetik devamsız lifler (işlem görmemiş)	8.041	12.372	15.334	24
36	2905	Asiklik alkoller vb. Halojenlenmiş, sülfolanmış, nitrolanmış/nitrozalanmış türevleri	12.771	8.734	13.900	59
37	8482	Her nevi rulmanlar	13.078	12.587	12.480	-1
38	3102	Azotlu mineral/kimyasal gübreler	6.454	9	11.879	131.888
39	3907	Poliasetaller, diğer polieterler, epoksit-alkid reçineler vb. (ilk şekilde)	11.362	13.353	11.516	-14
40	4407	Uzunlamasına kesilmiş, biçilmiş ağaç; kalın >=6 mm	20.814	12.654	11,148	-12

Kaynak: Trademap

İşadamlarının Pazarda Dikkat Etmesi Gereken Hususlar

Ticareti Etkileyen Kültürel Faktörler

Romanya’da iş ilişkilerini belirleyen özel bir takım gelenekler yoktur. Batı iş dünyasının uyguladığı standartlar uygulanır. Bununla beraber, Batı Avrupalı işadamlarından farklı olarak Romenler dakikliğe çok büyük önem vermemektedir.

Romenler sıcakkanlı insanlardır. Yabancıları oldukça iyi karşılarlar. Tanışmalarda tokalaşılır ve ziyarete gidildiğinde normal nezaket kuralları uygulanır. Toplantılarda kartvizit bulundurmak ve tanışılan kişilere vermek önemlidir.

Para Kullanımı

1889/2005 sayılı AB Yönetmeliği çerçevesinde çıkartılan 195/2008 sayılı Kararname uyarınca, AB ülkelerine (Romanya dâhil) giriş ve çıkışlar esnasında 10.000 Euro’yu aşan miktardaki her türlü nakit para ve anılan kararnamenin 1.maddesi uyarınca nakit para olarak kabul edilen çek, senet vb. kıymetli evrakın Gümrük idaresine bildirilmesi gerekmekte olup, söz konusu bildirim yapılmadığı takdirde, kontrollerde tespit edilen nakit para/kıymetli evrakın değerinin 10.000 Euro’yu aşan kısmının % 40’sine kadar varan miktarlarda cezai müeyyidenin, ayrıca nakit para/kıymetli evraka el konulmasının söz konusu olmaktadır.

Bu çerçevede, ağır cezai müeyyidelerle karşılaşılmasında bakımından vatandaşlarımızın Romanya’ya (ve diğer AB ülkelerine) yapacakları seyahatler esnasında ve AB ülkelerinden ayrılırken yanlarında bulunduracakları nakit para ve kıymetli evrakla (başkasına devredilmesi önünde bir kısıtlama olmayan nama yazılı çekler dahil) ilgili beyan yükümlülüklerine riayet etme konusunda azami hassasiyet göstermelerinin yararlı olacaktır.

Konu hakkındaki ayrıntılı malumata Avrupa Komisyonu’nun aşağıdaki web adresinden erişilmesi mümkün bulunmaktadır.
http://ec.europa.eu/taxation_customs/customs/customs_controls/cash_controls/index_en.htm

Resmi Tatiller ve Çalışma Saatleri

- 1-2 Ocak (Yeni Yıl)
- 6 Ocak (Ortodoks takviminde Paskalya)
- 1 Mayıs (İşçi Bayramı)
- 1 Aralık (Romanya Ulusal Günü)
- 25-26 Aralık (Noel)

Kullanılan Lisan

Romanya’da resmi dil Romence’dir Romence’de Latin alfabesi kullanılır. Bunun yanı sıra, ülkede başta İngilizce olmak üzere Fransızca ve Almanca da yaygın şekilde konuşulmaktadır.

Ulaşım

Türkiye ile Romanya arasında THY ve Romanya Havayolu şirketi TAROM uçak seferleri düzenlemektedir. Ülkeye denizyolu ile yolcu taşımacılığı pek bulunmamaktadır. Mevcut Ro-Ro taşımacılığı ise, talep yetersizliğinden dolayı fazla kullanılmamaktadır.

Ankara-Bükreş arası demiryolu seyahati 33 saat sürmektedir. Romanya içinde geceleri tren yolculuğu pek güvenli olmamakla beraber, Ankara-Bükreş hattında herhangi bir güvenlik sorunu yaşanmamaktadır. Ülkeye karayolu ile gidişte, Bulgaristan sınırında transit geçiş vizesi almak mümkündür.

Romanya'nın ulusal havayolları şirketi olan Tarom, Romanya, Avrupa, Asya ve Kuzey Amerika'nın önde gelen merkezlerine hizmet etmektedir. Ülkedeki tüm şehir ve kasabalarda havayolu servisleri mevcuttur.

Ülke içinde otomobil ile seyahat edilmesi halinde trafik kurallarına çok dikkatle uyulması gerekmektedir. Bükreş'te, büyük otellerin Otopeni Havaalanı'na otobüs hizmetleri vardır. Ayrıca havaalanında araba kiralama şirketleri de bulunmaktadır. Ayrıca Otopeni havaalanından şehir merkezine sürekli servis bulunmaktadır. Romanya'da çok iyi hizmet veren uluslararası ve yerli bir raylı sistem vardır. Günlük çalışan Wiener-Waltzer Ekspresi ile Viyana'dan Bükreş'e 20 saatte ulaşmak mümkündür.

Haberleşme

Ülkenin yerel telefon servisleri otomatik ve oldukça güvenilirdir. Uluslararası telefon ve telgraf bağlantıları genellikle iyidir.

Romanya'nın uluslararası telefon kodu 0040'dır. Ülke içinde alan kodları bulunmaktadır. Bükreş alan kodu 21, Köstence alan kodu 241'dir. Mobil telefon kullanımı çok yaygındır.

Büyük postanelerden ve otellerden faks göndermek mümkündür. İnternet ve e-mail yaygın kullanılmakta ve çok sayıda İnternet Cafe bulunmaktadır. Buralarda saati yaklaşık 1 dolara internet hizmetlerinden faydalanmak mümkündür. Ayrıca ülkede büyük kargo şirketlerinin temsilcilikleri vardır.

Yerel Saat

Romanya, Greenwich'e göre 2 saat ileridedir. (GMT+2 saat) Türkiye ile Romanya arasında saat farkı yoktur.

İklim

İklim Avrupa'nın kıtasal özelliklerini yansıtır. Yazlar sıcak ve kışlar soğuktur. Özellikle dağlarda kar yağışı yoğunken ülkenin güney kesimleri nispeten ılıktır. En sıcak ay Temmuz (ortalama 16-30 derece), en soğuk ay ise Ocak'tır (ortalama eksi 7-1 derece). Buna karşılık en az yağış alan ay Şubat, en fazla yağış alan ay ise Haziran ayıdır.

Pazar ile İlgili Bilgiler

Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları

Romanya, 1970 yılından bu yana Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü (World Intellectual Property Organization/WIPO) üyesidir. Fikri mülkiyet hakları konusunda dünyadaki en önemli anlaşmalar olan Paris Konvansiyonu, Bern Konvansiyonu ve TRIPs Anlaşması'nı imzalamıştır. Fikri mülkiyet hakları ile ilgili ulusal mevzuatı bütünüyle Avrupa Birliği normları ile uyumlaştırılmıştır. Ülke Avrupa Patent Konvansiyonu üyesidir. Buluşlar, markalar, coğrafi işaretler, endüstriyel tasarım ve diğer fikri ve sınai mülkiyet haklarının korunmasına ilişkin resmi kurum Telif Hakları ve Markalar Bürosu'dur.

Ülke, patentler, ticari markalar ve telif hakları ile ilgili mevzuatı düzenleyerek hukuki çerçeveyi tamamlanmış olmasına rağmen, uygulamada halen sorunlar yaşanmaktadır.

Sahte ve taklit ürünler ile mücadele, bu nedenle ülkenin birincil öncelikleri arasında yer almaktadır. Konu ile ilgili çıkartılan mevzuat, idari kapasite yetersizliği nedeniyle etkin bir biçimde uygulanamamaktadır. Avrupa Komisyonu, konu ile ilgili olarak ülkenin sınır kontrollerini artırması ve çeşitli kamu kurumları arasında daha fazla işbirliği içinde çalışılması yönündeki önerilerini ve uyarılarını ülkeye sunmaktadır.

Dağıtım Kanalları

Büyük paketleyici ve işleyici firmalar daha fazla oranlarda ihracatçıdan veya doğrudan üreticiden alma yoluna gitseler de, tedarik zincirinde ithalatçıların rolü hala önemlidir. Romanya'da birçok büyük market de ürünlerini doğrudan ithal etme veya büyük ithalatçılardan temin etme yoluna gitmektedir. Marketler özellikle kendi markalarıyla satışını yaptıkları fason ürünleri doğrudan lokal üreticiden veya ihracatçılardan temin etmekte olup, acenta / temsilcilikler vasıtasıyla yapılan alımlar düşük düzeylerde kalmaktadır. Toptancılar ise genellikle gıda ürünlerinin perakendeciler vasıtasıyla tüketicilere ulaştırılması yönünde hareket etmektedir. Romanya'da daha önce küçük marketlerin domine ettiği perakendecilik sektöründe ise modern perakendecilik anlamında hiper ve süper marketlerin payı artış göstermiştir.

Tüketicie gıda ürünlerinin sunulması büyük oranda süpermarket ve hipermarketler yoluyla yapılmaktadır. Ülkede ulusal veya uluslararası büyük zincir mağazalar mevcut olup, bunlar perakende dağıtım kanalının en önemli aktörleridir.

Büyük hipermarketlerin birçoğu kendi markalarıyla fason üretim yaptırmakta, bazıları da doğrudan ithalat yoluna gitmektedir. Bu anlamda ihracatçılarımızın son tüketiciye ulaşmaları da (işletmeden son tüketiciye satış) mümkün görünmektedir. Ancak, özellikle küçük ve orta ölçekli ihracatçı firmalarımızın doğrudan bu satışı gerçekleştirmeleri güç olabilir. Çünkü böyle bir satışın ancak yerinde yapılacak güçlü bir tanıtım ve tutundurma kampanyası ile gerçekleştirilmesi mümkün görünmektedir. Ayrıca pazarda iyi bir müşteri portföyüne ve etkin bir dağıtım kanalına sahip olan, bölgesel pazarlardaki gelişmeleri ve tüketici tercihlerini iyi analiz edebilen bir ithalatçı/tüccar firmayla çalışılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

Tüketici Tercihleri

Romanya pazarında, tüketici tercihlerini belirleyen unsurlar arasında kalite, fiyat ve ödeme koşulları başta gelmektedir. Bununla beraber, Romanya piyasasındaki tüketiciler için temel sorunun nakit sıkıntısı olduğu gerçeği göz önüne alınırsa, fiyat ve ödeme koşullarının, kaliteden daha ağırlıklı yer tuttuğunu belirtmek gerekir. Uzun dönem kredi olanaklarıyla satış yapılması, firmaları tüketici tercihleri açısından önemli bir avantaja sahip kılmaktadır.

Romanya pazarında reklam ve promosyon faaliyetleri, firmaları avantajlı duruma getirmektedir. Öte yandan, satış sonrası servis hizmetleri sunabilmek için yerli ortaklarla işbirliği yapmak önem kazanmaktadır. Romanya'da satış sonrası hizmetlerinin düzeyi tatmin edici olmaktan uzaktır. Yeterli eğitimi vererek yerli ortağı iyi hizmet verir duruma getirmek tüketici tercihleri üzerinde kayda değer olumlu etkiler yaratacaktır. Geçmişte Batı pazarlarına kapalı olmanın getirdiği rekabetten yoksunluk, tüketicileri satış sonrası hizmet alamaz duruma getirmiştir. Bu sorunun çözümü tüketici tercihlerinde belirleyici olabilmektedir.

Ülkedeki tüketicilerin genel giderlerine bakılacak olursa, en büyük payı, yiyecek ve içecek için yapılan giderlerin almakta olduğu görülür. Bu ürünlerin toplam tüketim harcamalarının içindeki payı %39,27 oranındadır. Toplam tüketim harcamaları içinde giyim eşyaları %3,43, ev eşyaları %5,19 ve ulaşım giderleri %11,35 pay almaktadır.

Ülkenin yaşadığı ekonomik sıkıntılara rağmen, nüfusun bir kısmının satın alma gücü son yıllarda önemli ölçüde yükselme göstermiştir. Komünist dönem sonrası Doğu Avrupa'daki tüm ülkelerin geçtiği dönüşüm sürecine nispeten geç giren Romanya'da harcanabilir kişi başına gelir halen Polonya, Slovakya gibi ülkelerin yaklaşık %25 altındadır. Bununla beraber tasarruf eğilimleri düşük ve tüketim eğilimleri yüksek olan Romenler yaşam standartlarını geliştirmeye çok meraklıdır.

Vergiler çıkarıldıktan sonra hane halkı gelirlerinin yaklaşık %79,3'lük kısmı harcanabilir gelir olarak değerlendirilmektedir. Tasarruf eğiliminin çok düşük olduğu ülkede, tüketim harcamaları, harcanabilir gelire kıyasla daha hızlı bir artış göstermektedir. Bu durum ülke pazarını özellikle ev eşyaları ve tüketiciye yönelik elektronik eşyalar bakımından cazip bir pazar haline getirmektedir.

Ülkede artan gelir dağılımı bozukluğu ve kırsal kesimin yoksulluğu da göz önüne alındığında farklı gelir gruplarındaki hedef tüketicilere farklı ürün ve stratejilerle yaklaşmak gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Ülkede 55 yaşın üzerindeki tüketiciler, ekonomik anlamda çok zor dönemler geçirmiş olmanın da etkisiyle ticari markalara fazla önem vermemektedir. Bununla beraber, belirli markalara bağımlılık özellikle genç nüfus içinde giderek yaygınlaşmaktadır.

30-34 yaş grubundaki tüketiciler en yüksek ortalama brüt harcanabilir gelire sahip nüfusu oluşturmaktadır. Bu grup özellikle seyahat ve eğlence gibi lüks tüketim kabul edilebilecek ürünlere yönelik olarak büyük talep göstermektedir. Bu kesim reklam ve markalı ürünlerin de temel hedef kitlesi olarak değerlendirilmektedir. Buna karşılık 25 yaşın altındaki genç nüfus ile 60 yaş üstü yaşlı nüfus, harcanabilir gelir bakımından en kötü durumdaki nüfus gruplarıdır. Her iki grup da sadece temel tüketim maddelerin yönelmektedir. 25 yaş altı genç nüfus, düşük harcanabilir gelirine rağmen markalı ürünlere yönelik bir talep göstermektedir.

Markalı ürünlerin yönelebileceği bir diğer nüfus grubu da yıllık brüt geliri 8-10 bin dolar arasında değişen 47-53 yaş grubu tüketicilerdir. Bu nüfus grubu fiyattan çok kaliteye önem vermektedir.

Reklam ve Promosyon

Yabancı firmaların Romanya pazarında kullanabilecekleri reklam olanakları son dönemde artmıştır. Televizyonun dışında kalan reklam araçları arasında radyo, yazılı basın, filmler aracılığıyla duyuru ve kapı dolaşmak suretiyle yapılan reklam gibi araçlar yaygın biçimde kullanılmaya başlanmıştır. Billboard reklamcılığı hızla gelişmektedir. Toplu taşıma araçları üzerine de reklam alınabilmektedir.

Pazara kendi markası ile girmek isteyen ve özellikle de tüketim malları ihraç eden firmalar için mümkün olduğunca reklam ve promosyon faaliyeti yürütülmesi, özellikle de televizyon ve radyo gibi kitle iletişim medyasının kullanılması faydalı olabilecektir. Romen tüketiciler, televizyon, radyo ve billboard reklamcılığından çok etkilenmekte, bu reklamlarla tanıtılan ürünlerin çok güvenilir olduğunu düşünmektedir. Diğer taraftan, uzmanlaşmış kuruluşların Romanya için pazar araştırması ile ilgili hizmetler verdikleri bilinmektedir.

Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme

Romanya kalite ve güvenlik standartları Romanya Standartlar Enstitüsü yetkisi altındadır. Ülkede, standartları uluslararası standartlar ve AB standartlarına uygun hale getirmeye yönelik olarak mevzuat değişikliği çalışmaları yapılmıştır. Yeni standartların tamamına yakını ISO veya AB standartlarına uyumlandırılmıştır.

Romanya bitki ve hayvan sağlığı önlemlerini AB'ninkilerle uyumlaştırmaya başlamıştır. AB önlemlerinin adaptasyon ve uygulamasının Romanya'ya tavukçuluk ürünleri, sığır eti ve biyoteknoloji ürünleri ihracatına sert etkisi olması beklenmektedir.

Romanya'da üretilen ve ithal edilen malların ambalajları üzerine Tüketici Koruma Kanunu gereğince etiket koyma ve ambalajın içindeki mamulün ne olduğu hakkında açıklayıcı bilgi yazma zorunluluğu vardır.

İthalatı yapılan ürünlerin etiketleme, sağlık ve güvenlik ile ilgili kurallara uymaları yasal zorunluluktur. Yabancı ürünlere uygulanan özel kurallar bulunmamakla beraber ülkeye ihraç edilecek ürünler için Romence etiket hazırlanması gerekmektedir.

Anlaşmazlıkların Çözümü

Ülkede tahkim kararlarının ulusal mahkemeler tarafından uygulanma süreçleri diğer Batı ülkelerindeki gibidir. Bunun yanı sıra, Romanya Ticaret ve Sanayi Odası'nın bünyesinde bir Uluslararası Ticari Tahkim Mahkemesi faaliyet göstermektedir.

Kaynakça

<https://ticaret.gov.tr>